

Lærer Birkelund i Nimtofte 1897 til 1928

Af Palle Birkelund

[Hans Birkelund fik embedet som lærer i Nimtofte, jvf. Leif Birkelunds artikel »En embedsbesættelse 1897« Redaktionen har spurgt Palle Birkelund om faderens virke i Nimtofte 1897-1928. Red.]

Jeg har gerne villet efterkomme redaktionens anmodning, men har understreget, at jeg af flere grunde – nuværende bopæl, synssvækkelse m.v. – ikke har kunnet benytte hverken trykte eller arkivalske kilder (bortset fra afsnittet om oprettelsen af biblioteket). Hvad jeg har berettet, beror derfor helt og aldeles på en 90-årigs brøstfældige hukommelse. Alle forbehold må derfor tages for direkte fejlhuskninger, misforståelser, mangel på faktisk viden osv., og for god ordens skyld tilføjer jeg, at det har ligget helt uden for min opgave og evne at forsøge nogen karakteristik af mine forældre, deres indbyrdes forhold, deres prægning af hjemlige forhold, børneopdragelsen o.m.a.

Da min far, Hans Hansen Birkelund (1863-1936), i slutningen af 1897 fik sit kaldsbrev som kirkebylærer i Nimtofte, var han 34 år og havde ikke haft noget embede i skolevæsenet og kun i begrænset omfang haft pædagogisk beskæftigelse.

Han var født i den lille landsby Rørth i Hads herred nogle få kilometer øst for Odder. Hans familie var velsituerede gårdejere; egnen var præget af den grundtvigske »vækkelse«, og tidligt dannede man en valgmenighed, der i 1885/86 opførte den nuværende valgmenighedskirke i Odder.

Min bedstefar blev ikke landmand, men tømrer, og blev – efter sigende – meget benyttet af herregårde, kirker m.v. Han var med i valgmenigheden og bl.a. også medstifter af en brugsforeningslignende fællesindkøbsordning. Jeg ved ikke, hvem der underviste far i landsbyskolen, men har dog en erindring om navnet Rasmussen-Lidemark, som var kendt for udgivelsen af en meget benyttet skole-sangbog. Nogen må have fundet ud af, at min far var bedst egnet til at komme i en realskole. Det står mig ikke klart, hvordan man fandt frem til den private Silkeborg Realskole, men derfra fik han i hvert fald sin præliminæreksamen. Min bedstefar var en dygtig håndværker med en hæderlig indtægt, men han havde dog næppe midler til at understøtte min far; det er muligt, at mere velhavende familiemedlemmer har ydet min far en vis støtte, men han har utvivlsomt også selv skaffet sig en indtægt.

I 1886 tog Hans Birkelund lærereksamen i København – fra det private Københavns Seminarium. Allerede forinden havde han været en ivrig deltager i det grundtvigske menighedsliv og i de mange aktiviteter i miljøet omkring Politiken; jeg er sikker på, at han allerede fra bladets start tegnede det abonnement, som først blev af-

*Hans Birkelund med datteren Else ca.
1904. Privateje.*

brudt ved hans død. Som nævnt i min brors artikel virkede han som huslærer på Grønvang i Vejen og som sekretær for margarinefabrikant («Alfa») og senere nationalbankdirektør Johs. Lauridsen og kom efter nogle års tilknytning til Middelfart Venstreblad til Esbjerg som redaktør af Esbjerg Dagblad.

Han fik mange venner i Esbjerg og blandt dem også den unge leder af byens telegrafstation, der var knudepunkt for trafikken til bl.a. England. Min far var ungkarl, midt i 30'erne – og ønskede at stifte familie. Han måtte overveje, om hans fremtid skulle bygge på journalistik og politik eller på pædagogisk virksomhed, som han var uddannet til. Han valgte den sidstnævnte mulighed og søgte stillingen som førstelærer i Nimtofte, først som vikar. Efter den bevægede ansættelsesproces fik han – langt om længe tør man nok sige – i slutningen af 1897 sit kaldsbrev som lærer og kirkesanger i Nimtofte.

Nimtofte var en landsby, der lå nogenlunde midt på Djursland; mod nordvest de store Løvenholm skove, ca. 15 km til stranden ved Fjellerup og ca. 20 km til nærmeste købstad, Grenå. Omkring år 1900 boede her ca. 600 mennesker, hvoraf ca. 175 var håndværkere og forretningsfolk og ca. 200 bønder. Landsbyen havde dog sit særpræg, for her var både læge og apotek – fra 1902, og Nimtofte havde rettigheder som markedsplads. Byens opland var i sidste halvdel af 1800-tallet blevet forøget med frugtbare arealer ved tørlægning af indsøen Kolindsund. Men et minus for byen var det, at den gamle landevej mellem Randers og Grenå var blevet reguleret, så den

ikke længere løb gennem Nimtofte, men nord om. Endnu værre for den lille by var det, at de to statsbaner Randers-Grenå og Aarhus-Grenå fik krydsningsstation i Ryomgaard, der derved blev større og var med til at udkonkurrere Nimtofte. Først i 1911 fik Nimtofte sin jernbanestation, da den private Ryomgaard-Gjerrild blev åbnet; indtil da lød adressen – lidt beskæmmende – »Nimtofte pr. Ryomgaard«! Nimtofte havde en middelalderkirke, hvortil senere var føjet et spinkelt tårn. Stedets prestige var som nævnt knyttet til apotek og lægebolig, men også til mejeri og telefoncentral samt både forsamlingshus og missionshus. De spændinger, der herskede i modsætningen mellem missionsfolk og andre kirkelige grupper, var næppe uden forbindelse med, at nabosognet Ørum-Ginderup en årrække havde Indre Missions høvding – Vilhelm Beck – som præst.

Man kan ikke lade være med at gisne om, hvilke følelser der besjælede min far hin vinterdag, da han lagde bag sig en verden af politik og journalistik, som han egnede sig så godt til, og som havde optaget en stor del af hans ungdomsår – og trådte ind over tærskelen til en lille stråetækt skolebygning lige ved siden af kirkegårdsmuren med en beskeden skolestue med gulv af store, kvadratiske mursten. Belært af ansættelsens besværligheder vidste han, at han ikke blev modtaget med åbne arme af den betydende del af befolkningen, som tilhørte gårdejerklassen og Indre Mission. Hans gå-på-mod og hans forvisning om, at han med Vorherre, Grundtvig, Viggo Hørup og Askov Højskole som ledestjerner nok kunne udfylde pladsen i kirke og skole, men også yde en indsats som samfundsborger i det lokale – i stil med oplysningspræsterne i 1700-tallets sidste halvdel. Han ville virke for den lille bys fremgang, materielt og kulturelt.

Den første opgave, der skulle løses, vedrørte skolen – at gennemføre en mere tidsvarende undervisning. De elever, der gik i skolen, da min far tiltrådte, oplevede de nye tider som en meget stor forbedring; sang, fortælling og inddragning af fag som geografi og naturkundskab blev, omend i begrænset omfang, en daglig foreteelse. De dengang nye »anskuelsestavler« blev et påskønnet undervisningsmiddel. Vægten lå fortsat på de centrale fag – dansk, regning, skrivning og religion. Men forfattere som Jeppe Aakjær og Johan Skjoldborg blev introduceret, og det samme gjaldt nye komponister som Thorvald Aagaard, Oluf Ring og Thomas Laub. Udenadslære af bl.a. salmevers og katekismus fortsatte naturligvis, og skikken med afslutning af dagens undervisning med en kort salme og et Fadervor blev bibeholdt. Min kilde til de nævnte fornyelser er fortælling fra elever, der havde oplevet forandringerne; min egen erindring rækker kun tilbage til 1917.

Om min fars syn på pædagogiske principper kan jeg ikke udtale mig. Men jeg kan bidrage med den oplysning, at der i Ryomgaard omkring 1910 blev oprettet en privat realskole, støttet af bl.a. min far. Takket være dygtig ledelse og god trafikal beliggenhed blev skolen en stor succes. Det er ikke så få elever, der på min fars tilskyndelse – og ved hans motivering også af forældrene – fik en præliminæreksamen og dermed mulighed for uddannelser, der førte videre, end skolegangen i Nimtofte havde formået.

På skoleområdet var der stort behov for en ny skolebygning til afløsning af den

Min mor omkring 1907. Privateje.

århundredgamle og kassable. Det lykkedes at få sognerådet gjort så interesseret, at det bevilgede et forholdsvis stort byggeri i byens udkant, på »Ramten-vejen« i retning af Grenå. Bygningen skulle rumme to store klasseværelser – hver med plads til 32 til 35 elever – samt to tjenesteboliger, den ene til embedet som forskolelærerinde, der vistnok blev oprettet ved denne lejlighed – og som muliggjorde en fire-klasset skole. Flytningen til den nye skole fandt sted i 1907, utvivlsomt en skelsættende begivenhed i mine forældres liv. Det kan nok undre en nutidig betragter, at man øjensynligt ikke kendte begrebet badeværelse. Lærersfamilien, der efterhånden talte syv medlemmer, måtte for at komme på wc ud på en spadseretur på 30 meter tværs over skolegården – i al slags vejr! Hygiejniske »bekvemmeligheder« kom først med indretningen af et badeværelse i huset efter min fars afgang.

Min far blev som nævnt modtaget i det lille samfund med nogen skepsis, ikke mindst naturligvis fra de beboere, der havde underskrevet protestadressen mod hans ansættelse. Men på den anden side fik han støtte fra de ret mange, der havde anbefalet ham, deriblandt fra sognepræsten J. Windfeld, med hvem far fik et samarbejdsforhold, der kan betegnes som venskabeligt – til trods for at Windfeld var tilknyttet Indre Mission. Det var da også min far, der efter Windfelds afgang fik opsat en smuk mindetavle, udført i egetræ af billedhuggeren R. Guldborg i Århus. På den anden side blev min far mødt med kølighed fra betydningsfulde Indre Missions-kredse, og selv om den kølige skepsis sikkert mildnedes takket være de skole-

mæssige forbedringer, så kan man nok regne med, at den forstærkedes, da han i 1899 indgik ægteskab – *ikke* med et af egnens »emner«, men med en ung, selverhvervende telegrafist.

Lærerenes kone – min mor

I mit erindringsbillede har jeg indtil nu mest skrevet om min far og hans arbejde i kirke, skole og lokalsamfund. I alt dette fik min mor også indflydelse, en afgørende betydning for min far og for sine øvrige omgivelser i de næsten 30 år, hun kom til at virke i lokalsamfundet. Derfor vender jeg tilbage til 1899, da min far den 14. juli blev gift med den 24-årige stationsforstander-datter Fanny Henriette Møller.

Hendes far var stationsforstander i Hjørring, senere i Frederikshavn. Oprindeligt havde han studeret teologi, men var indtrådt i hæren, muligvis som frivillig, og havde deltaget i krigen 1864. Efter hærreduktionen i 1866 blev han – med rang af kaptajn – ansat ved de jyske statsbaner. Hans kone, altså min mormor, Christine Møller (også født Møller), var datter af sognepræst C.D. Møller i Vonsbæk ved Haderslev; han kom senere til det nærliggende Høptrup, men blev fordrevet af præjserne og fik derefter embede i Fakse.

Min mormor blev tidligt grebet af kvindebevægelsen og fik en vigtig position i Dansk Kvindesamfund. Hun var med i »inderkredsen«, og takket være digteriske evner, omend beskedne, leverede hun sange o.l. til medlemsbladet. Hun skaffede sine seks børn en førsteklases skolegang – muligvis ved privatlærerinde – og senere en uddannelse, så de blev selverhvervende. Min mor blev uddannet i det statslige telegrafvæsen og blev – muligvis i kraft af sine sproglige evner (hun beherskede engelsk og tysk) – leder af telegrafstationen i Esbjerg, der var samlingspunkt for telegrammer til bl.a. England.

Det må have været en vanskelig opgave for den unge lærerkone at finde sig til rette i

en jysk landsby; landlige forhold kendte hun i forvejen kun lidt til, mest fra ferieophold i morfaderens præstegård i Fakse. Hun må have opfattet sig selv som en fremmed fugl i det gammeldags landsbymiljø og de små stuer i den gamle skolebygning.

Det er nok tvivlsomt, om min mor gennem de 30 år i Nimtofte fik egentlige venner, men der stod respekt om hende, bl.a. på grund af hendes mange initiativer. Hun stiftede en husmoderforening, hun agiterede for kvindesagen og oprettede en støttekreds for den særlige Porto-Novo »missionsskole« i Syd-Indien. Den arbejdede uden for Dansk Missionsselskab og var nært knyttet til kredsen om Gandhi; den havde forbindelse til danske grundtvigske kredse og kan betegnes som en kristen højskole/husholdningsskole for indiske piger.

Min mor foranstaltede også »sangafstener« for grundtvigske kredse, hvor hun spillede klaver og indøvede hidtil ukendte sange og melodier af Aakjær, Thøger Larsen, Laub, Ring, Carl Nielsen og mange andre. Hun blev forbillede mht. havedyrkning; hun dyrkede sjældne ting som vindruer og ferskner – sidstnævnte i et sådant omfang (uden drivhus) at hun kunne afsætte dem til det handelsgartneri, der lå ved siden af skolen. Hun brugte også kræfter på en stor husholdning, fem børn og en mand, der ikke havde mange minutter tilovers til en stor families daglige drift.

– tilbage til min far

Han lod sig ikke gå på af den kølige modtagelse. Men modstanden fortonede sig vel også lidt efter lidt, for man kunne konstatere, at han forbedrede skolens undervisning, uden at det gik ud over traditionens morgenbøn, salmevers, katekismus m.v. Han var inkarneret afholdsmand og formand for landsforeningen Bort med

tobakken; fuld tilslutning kunne man give ham, da han i ledtog med sin ven Larsen-Ledet gennem ihærdig agitation opnåede, at den gamle kro mistede spiritusbevillingen og snart efter måtte lukke. Det er mit skøn, at min fars indsats på kirke- og skoleområdet efterhånden gjorde indtryk på beboerne; deres forestillinger ved hans ansættelse havde ikke holdt stik. Vel var han grundtvigianer, og vel var han radikal, men Himlen være lovet: det værste af alt, socialist, det var han trods sit røde skæg dog ikke!

At der blev oprettet en Borger-, Handels- og Håndværkerforening var naturligvis et gode for alle kredse. Dens aktiviteter blev hilst med glæde – fælles vandværk, fælles indkøb i Petri Petersens planteskole af træer til læplantning, oprettelsen af en lokal filial af Djurslands Landmandsbank og andre nyttige nyskabelser.

Min far har sikkert haft andel i, at den gamle vandmølle blev omdannet til aktieselskab med etablering af et stort rugbrødsbageri. Om han havde noget at gøre med bygningen af en kartoffelmelsfabrik efter 1. verdenskrig, ved jeg ikke. Den måtte i hvert fald lukke efter få års forløb.

For at udnytte sine journalistiske evner og tilbøjeligheder – og forøge de beskedne lønindtægter – traf far aftale med Djurslands tre venstre-aviser: Randers Dagblad, Grenå Folketidende og Aarhus Amtstidende om at levere nyheder o.a. fra Nimtofte og omegn. Det betød bl.a., at han måtte deltage i møder, f.eks. Indre Missions årsmøde i Ryom Skov, men mest i aktiviteterne i den store Kolind Landboforening. Afstanden fra Nimtofte til Kolind var syv-otte kilometer og nødvendiggjorde et hestekøretøj. På en herregårdsauktion købte han en let »jagtvogn« samt et fornem norsk kane til vinterbrug. I Kolind blev hesten opstaldet i Drasbæks hotelstald indtil ofte sent om aftenen.

Gennem årene havde min far en hest – af lettere race – stående i skolens stald. Denne var indrettet i en udbygning, hvor der desuden var plads til mange læs tørv, wc'er til skolebørnene m.v. Når der var bygget en stald med plads til en hest, en ko, en gris og et får, hang det sammen med, at der til skolen hørte en lille jordlod på ikke en gang én tønde land. Min far satte en ære i, at han også havde forstand på landbrug (hvad han dog næppe havde!), og den lille jordlod blev derfor drevet som et miniature-landbrug. Her blev dyrket to slags korn, tre arter roer og to slags kartofler; et stykke jord var udlagt til græs og et andet til lucerne, der var ret ukendt på egnen. Alt, der kunne passes med én hest, sørgede min far (og hans børn) for, men til grovere ting havde han fremmed hjælp, f.eks. til pløjning og høst. Når kornet skulle tærskes, kom en husmand fra de magre jorder – for øvrigt formand for stedets lille afholdsforening – med et lille hånddrevet tærskværk, og tærskedagen betød, at skolen fik fridag.

Det var ikke nok for min far at være iværksætter o.l. på praktiske områder. Helt centralt for ham var det at gøre en indsats for at fremme byens kulturelle miljø. Stiftelsen af en særlig foredragsforening måtte være en udfordring til de aktiviteter, der foregik og længe var foregået i missionshuset på Stationsvej. Det viste sig, at Foredragsforeningen alligevel fik en god tilslutning; i årenes løb blev der i det gamle forsamlingshus holdt efterårsmøder med fremragende foredragsholdere som Jens Rosenkjær, digteren Niels Møller, Åge Meyer Benedictsen, der var en vidtberejst sprogforsker, etnolog og humanist og mange andre – også Holger Begtrup og andre

højskolefolk. Jeg tror ikke, at det – trods talrige løfter – lykkedes at få Jeppe Aakjær til Nimtofte. Ej heller den unge Kaj Munk; i indbydelsen til ham stod bl.a., at det ville være trist, hvis håbet om et arrangement med ham atter skulle glippe. Det korte, arrogante svar lød: »Det glap. Kaj Munk«!

Derimod lykkedes det at få den radikale kirkeminister Thorvald Povlsen som taler – med markant grundtvigske standpunkter. I tråd med foreningens virksomhed fik min far – trods modstand fra sognepræsten, Martin Poulsen – gennemført, at landsbyens kirke blev stillet vederlagsfrit til rådighed for den grundtvigske del af menigheden og for grundtvigske prædikanter. Når Foredragsforeningen trods beskedne medlemskontingenter kunne gennemføre en så imponerende virksomhed, bl.a. med to-dages efterårsmøder, var grunden nok den støtte, man fik fra Foreningen for folkelig Universitetsundervisning.

Bibliotekssagen

Det sidste større projekt, min far fik gennemført, var oprettelsen af et folkebibliotek for Nimtofte og omegn. I skolen henstod sørgelige rester af Bibliotek og Læseforening, som en ung sognepræst, Peter Christian la Cour, havde skabt i 1839, i øvrigt sammen med en højskole. Bogsamlingen havde intet økonomisk grundlag, og trods flere forsøg lykkedes det ikke at holde liv i hverken højskole eller bogsamling; bøgerne blev opstillet i den nye skole, men tilvækst og brug var minimal. Min far fulgte med i de bestræbelser, der blev udfoldet over hele landet for at få de gamle »almuebiblioteker« afløst af tidssvarende folkebiblioteker; han havde ved selvsyn erfaret, hvor stor en betydning et bibliotek kunne få for et landsbysamfund. I 1920 blev gennemført en skelsættende lov om folkebiblioteker, der gav tilsagn om statslig støtte, svarende til hvad der lokalt blev ydet til biblioteksformål.

Min far blev fyr og flamme for oprettelsen af et bibliotek i Nimtofte – og henvendte sig i et åbent brevkort (den af ham foretrukne brevform, idet portoen var lav – fire øre!) – til den nyudnævnte bibliotekskonsulent Jørgen Banke, der var kendt viden om for sine agitatoriske og blændende foredrag om bibliotekssagen. Min far fik et meget positivt svar og blev opfordret til at gå i gang med at skaffe interesse – og penge!

Hans første træk blev at rejse sagen et lidt mærkeligt sted, nemlig i den lokale foderstofforening! Min far var revisor her og kunne på generalforsamlingen forelægge et regnskab med et overskud på 4.500 kr. – et ikke ubetydeligt beløb. Kun et medlem kunne støtte noget så fremmedartet som hans forslag om at yde bistand til et bibliotek; men dette ene medlem var til held den højt respekterede sognefoged og sognerådsformand Kr. Hansen, der tilmed havde en vigtig position i Indre Mission. På hans råd blev sagen udsat, og min far fik så Jørgen Banke til møde i Nimtofte. Banke beskrev for de ret mange tilhørere den nytte og velsignelse, et bibliotek kunne blive for landmænd og håndværkere i det daglige arbejde og for alle, der gerne ville læse romaner. Det lykkedes dog ikke at »omvende« foderstofforeningen, men man fik økonomisk støtte fra Nimtofte Mølle og fra enkelte af omegnens proprietærer. I 1923 modtog alle i Nimtofte, Tøstrup og »omliggende sogne« et opråb, der var underskrevet af 40 beboere, deriblandt både gårdejere og håndværkere, lægen, apotekereren m.v. Som resultat indkom 865 kr. samt tilsagn fra 80 mennesker om medlem-

skab af en kommende biblioteksforening. Men blandt dem var *ikke* præsten og andre fremtrædende missionsfolk, undtagen førnævnte sognerådsformand Kr. Hansen.

Kort fortalt var biblioteket for Nimtofte og omegn en realitet og kunne åbne i december 1923. Min far ville ikke påtage sig at være bibliotekar, og man fandt i stedet frem til landposten, der for 200 kr. om året ville påtage sig hvervet, der bl.a. indebar forpligtelsen til at vedligeholde det lille bibliotekslokales petroleumslamper! Elektricitet fik man først senere. Landposten havde ikke specielle forudsætninger for arbejdet, men dog én: i sin store posttaske kunne han bringe bøgerne direkte ud til lånerne og tage bøgerne med tilbage, når de var læst. En service, som vistnok ikke andre af landets biblioteker kunne yde! Jeg vil tilføje, at der i 1989 på et lokalt »amatør-forlag« udkom en beskeden publikation: »Nimtofte (almue) Bibliotek 1839-1989«. Heri skildrer min broder præsten P.C. la Cours oprettelse af en læsekreds og et bibliotek i 1839; jeg beretter om biblioteket i perioden 1897 til 1969, og fhv. stadsbibliotekar Poul Daugaard skildrer årene efter 1970. Den lille bog har mange billeder – også af skolehistorisk interesse.

Embedsmand og meget mere

Som det vistnok fremgår af de foregående bemærkninger, var min fars liv præget af, eller domineret af, en imponerende flid og et interesseområde, der rakte langt ud over hans pligter som lærer og kirkesanger. Når han kom ud for et eller andet problem, gik han i gang med de nødvendige foranstaltninger til en løsning.

Han levede intenst med i dagens politik, i samfundsmæssige og kirkelige strømninger. Karakteristisk er hans »daglige« læsning af ikke alene aviser som Politiken, Aarhus Amtstidende, Randers Dagblad og Grenå Folketidende og Afholdsdagbladet, men også tidsskrifter m.v. som *Højskolebladet*, *Menighedsbladet*, *Haven*, *Vort Landbrug*, *Husmandsbladet*, *Tidsskrift for Biavl*, *Hedeselskabets Tidsskrift*, *Danske Studier*, *Kvinden og Samfundet*, *Askov Lærlinge*, *Folkeskolen* m.fl. Tidsskrifter, der fortrinsvis var underholdende, var bandlyst!

I min fars tilværelse hang fritid og arbejdstid sammen. I begge dele indgik hans levende interesse for både lokal- og landshistorie. Ikke så få dage af sommerferien benyttede han til besøg på Landsarkivet i Viborg, og han var en flittig bruger af Statsbibliotekets tilbud om at sende bøger til lånere over hele landet. Man kan ikke betegne hans arkivbrug som egentlig forskningsarbejde; der var ikke tale om videnskabelige artikler i streng forstand, men om solidt lokalhistorisk arbejde, der modtog støtte til udgivelsen fra bl.a. den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse til fremme af videnskabeligt arbejde. Resultatet blev dog ca. 30 artikler af egnhistorisk karakter – og ikke kun om Nimtofte. Næsten alle er trykt i Randers Amts historiske årbøger. Hans store interesse for danmarkshistorie fandt også udtryk i et arbejde for Stednavneudvalget, Nationalmuseet og de lokale museer.

Min far tog sin afsked i 1927, fik det obligatoriske dobbeltkapslede guldur i afskedsgave og flyttede med familien til Viby ved Århus. Med hvilke følelser, han forlod det sted, hvor han havde lagt størstedelen af sine kræfter, ved jeg ikke; han talte sjældent om sine nederlag og skuffelser, men heller ikke meget om de ting, der var

lykkedes. Jeg er nogenlunde sikker på, at hans uegennyttige indsats har sat spor. Men efter min vurdering var der én ting, som harmede ham: at man i det lille samfund ikke var nået videre med forbedringer og fornyelser på grund af modstand fra de missionske stor-gårdejere. De havde saboteret helt neutrale nyheder som f.eks. bibliotekssagen. Hver gang min far blev opstillet til sognerådvalg, var det venstre-gårdejerne, der forhindrede, at han blev indvalgt. De foragtede folk, der tænkte anderledes end de selv; de manglede totalt en social forståelse.

Min far faldt godt til i Viby og fik bl.a. et nært forhold til provst Krarup-Hansen. Han påtog sig flere opgaver, bl.a. at referere sognerådsmøder til aviserne. Hans håb om at kunne nyde godt af den korte afstand til Statsbiblioteket slog ikke til. Hans ellers så stærke helbred svækkedes, ikke mindst efter min mors død som kun 60-årig. Selv døde han i 1936.

Epilog

Min barndoms Nimtofte var en meget levende by med forretninger ikke alene inden for de gængse områder, men også for mere specielle. Her var f.eks. fotograf, boghandler og urmager, sidstnævnte virkede tillige som cykelsmed og sølvsmed!

I dag er byen kun en skygge af fordums storhed: lukkede butikker, tomme huse; skolen fra 1907 er møbelfabrik, skolehaven raseret; en ny skole er bygget omkring 1960; biblioteket er lukket, den store vandmølle ligeså. Men byen er stadig kendt viden om – nu som hjemsted for »Djurs sommerland«!